

# **Les estratègies de seguretat nacional dels Estats Units. Canvi i continuïtat en l'aproximació nord-americana a la seguretat internacional**

---

**Màster Universitari en Relacions Internacionals, Seguretat i Desenvolupament**

**Setembre de 2014**

Autor: Marc Bartalot Gol

Tutor: Dr. Juan Pablo Soriano Gatica

---

## Contingut

Abstract.....	2
Introducció.....	3
1. Les Estratègies Nacionals de Seguretat .....	4
1.1. Aproximacions teòriques.....	4
1.2. Evolució històrica dels Estats Units .....	5
1.3. Estructura i disseny .....	6
1.4. Relació amb la política exterior de l'Estat .....	7
2. La seguretat internacional.....	9
Discussió.....	12
3. Les doctrines Clinton, Bush i Obama en perspectiva comparada .....	13
3.1. Les ESN de 2000 i 2001 .....	16
3.2. Les ESN de 2002 i 2006.....	19
3.3. L'ESN de 2010 .....	22
3.4. Conclusions .....	24
Valoracions i recomanacions.....	26
Llistat de sigles i acrònims .....	30
Bibliografia.....	31

*S'analitzarà l'evolució de l'acció exterior dels EUA en context de post Guerra Freda. S'utilitzaran les ESN, les quals serviran per entreveure quins són els reptes, amenaces i desafiaments en termes de seguretat internacional. S'examinaran les tres presidències que engloben el període 2000-2010 i les cinc ESN que el conformen per analitzar els canvis i continuïtats existents. Es determinaran els canvis produïts arran de l'acabament de la Guerra Freda i l'aparició de noves concepcions de seguretat. Tot això ens conduirà al model d'acció exterior efectuat per part dels EUA a través dels governs esmentats.*

**Paraules clau:** Estratègia de Seguretat Nacional (ESN), Estats Units, seguretat internacional, seguretat nacional, seguretat humana, Clinton, Bush, Obama.

*We will discuss the evolution of the USA's External Action after the Cold War. The NSS will be used to glimpse what are the challenges and threats in the field of International Security. We will examine the three presidencies covering the period 2000-2010 and the five NSS that conform it to analyse existing continuities and changes. Changes occurred after the end of the Cold War will be determined as well as the emergence of the new concepts of Security. All of these will lead us to the model of External Action carried out by the USA through the mentioned Governments.*

**Key words:** National Security Strategy (NSS), United States of America (USA), International Security, National Security, Human Security, Clinton, Bush, Obama.

Aquest treball aplicat o *policy paper* pretén incidir en la forma de fer política en un àmbit en constant transformació com és el de la seguretat internacional i, particularment, en relació al cas dels Estats Units. L'informe que a continuació es presenta està dirigit principalment a aquells que confeccionen la política des de dins les esferes de les relacions internacionals i la seguretat, ja siguin polítics, buròcrates, tecnòcrates o diplomàtics; tot i així, l'estudi també està pensat que arribi a mans de *think tanks*, associacions, pensadors diversos o la pròpia societat civil estatunidenca.

La part central d'aquest treball està dedicada a analitzar les anomenades Estratègies de Seguretat Nacional (en endavant, ESN), un dels documents principals en matèria de seguretat internacional que disposen alguns Estats. L'àmbit d'estudi, però, es troba limitat pel cas dels Estats Units i l'evolució històrica de les seves ESN, iniciant el recorregut a partir d'una revisió de les publicacions i/o doctrines principals i seguint per aquelles ESN que s'han esdevingut a partir de 1986, un cop promulgada l'acta Goldwater-Nichols. Dins d'aquestes, però, s'analitzaran principalment aquelles que conformen el període 2000-2010 i que agrupen les presidències de William J. Clinton (1993-2001), George W. Bush (2001-2009) i Barack H. Obama (des de 2009).

Per a poder entreveure els canvis que s'han anat gestant en les diferents polítiques de seguretat nacional estatunidenques es parlarà atenció a l'evolució de la seguretat internacional, iniciant l'anàlisi des de la fi de la Guerra Freda. Aquest es considera un apartat essencial per a poder caracteritzar les diferents polítiques en forma d'ENS emeses pels diferents governs en contextos canviants pels EUA. Així mateix, aquest punt servirà per mostrar la idoneïtat d'actuar d'una forma o una altra atenent-se a un àmbit en permanent mutació.

En darrer lloc, s'iniciarà l'aproximació de la darrera i actual ENS de 2010, la promulgada sota l'administració d'Obama. Al seu torn, aquest punt conformarà la resolució de la pregunta que es planteja a continuació: quines són les principals diferències que aporta l'Estratègia de Seguretat Nacional de 2010 en relació les de Clinton i Bush? En aquest sentit, es pretén realitzar una aproximació entreveient els canvis i continuïtats existents, tenint en compte el factor contextual de la seguretat internacional i les polítiques dels seus homòlegs antecessors (Clinton i Bush) en perspectiva comparada. Així doncs, aquest

treball versarà sobre una metodologia comparativa, per una banda, i en perspectiva històrica, per una altra.

## **1. Les Estratègies Nacionals de Seguretat**

Les ESN representen els documents oficials que publica l'executiu estatunidenc al voltant dels reptes, desafiaments i estratègies entorn la seguretat internacional i, pròpiament, la seguretat nacional dels Estats Units. Des de 1986, el rol que juga el president s'erigeix cabdal a l'hora d'identificar, prevenir i combatre les amenaces a la seguretat nacional d'acord amb que s'erigeix com la figura més important de l'entramat institucional, coordinant el CSN i el secretari de defensa en l'acció exterior i, d'altra banda, restant en contacte permanent amb la Cambra dels Representats (o Congrés) de l'Estat en el moment de dissenyar les bases de les ESN.

### **1.1. Aproximacions teòriques**

*“Una doctrina de seguridad nacional es un conjunto de enunciados que expresa las visiones generales que los líderes políticos tienen acerca de cuáles son las oportunidades y amenazas que enfrenta el país y propone un conjunto desagregado de estrategias para hacer frente a ese escenario”.* Seguint les aproximacions dels autors que apunten aquesta definició, Fabián Calle i Federico Merke<sup>1</sup>, les ESN ens brinden una “imatge del món” i “un full de ruta” per a conduir-nos dins d'aquestes.

Així mateix, Amador F. Enseñat y Berea<sup>2</sup> apunta la següent definició en referència les ESN modernes: *“[...] importantes Estados de nuestro entorno han elaborado documentos estratégicos que abordan la seguridad nacional desde una perspectiva integradora en la que todos los instrumentos disponibles, ya sean del Estado, del sector privado o de la comunidad civil, han de ser utilizados en cooperación con nuestros socios y aliados para garantizarla en un escenario caracterizado por su incertidumbre y complejidad”.* En

---

<sup>1</sup> Calle, Fabián; Merke, Federico, *La Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos en la Era Unipolar*, 2005, p. 125.

<sup>2</sup> Enseñat y Berea, Amador F., *A qué responden las estrategias de seguridad nacional*, 2012, p. 2.

última instància, Félix Arteaga<sup>3</sup> descriu “*las estrategias nacionales de seguridad deben servir para comunicar los objetivos y políticas de seguridad a la audiencia nacional e internacional y, por otro lado, para facilitar el planeamiento y ejecución de los distintos departamentos implicados en la seguridad nacional*”.

Les tres aproximacions de diferents autors de l'àmbit de la política, la seguretat i la defensa, i les relacions internacionals apunten a una concepció homogènia i ressalten de forma similar les funcions de les ESN en tots els casos. D'aquesta manera, trobem que aquests documents són cabdals per guiar la política exterior d'un Estat en matèria de seguretat. Malgrat això, no només han de guiar l'estat en la preservació de la seguretat nacional sinó que aquests al·ludeixen la vinculació amb la seguretat internacional en consonància amb altres actors que també hi contribueixen de forma substancial. Finalment, s'emfatitza la importància dels líders polítics en relació als reptes i desafiaments que s'esmenten en referència tant a la seguretat nacional com internacional<sup>4</sup>.

## **1.2. Evolució històrica dels Estats Units**

En el cas d'Estats Units, des la seva independència l'any 1776, s'han anat confeccionant doctrines o ESN<sup>5</sup>, encara que no totes elles responen de forma coincident a les aproximacions anteriorment citades. Les que es consideren el “triangle conceptual i d'acció”<sup>6</sup> expressen les idees inicials d'un discurs presidencial: el discurs final de George Washington l'any 1796; la Doctrina Monroe de 1823, la qual va orientar la política exterior dels EUA durant un segle; o la Doctrina del “Destí Manifest”, emprada el 1839 per John L. O'Sullivan i que es va erigir com l'expansió del colonialisme dels Estats Units cap a terres occidentals, en un intent de conformar un Estat de dimensions continentals,

---

<sup>3</sup> Arteaga, Félix, *La Estrategia de Seguridad Nacional del presidente Obama*, 2010, p. 7.

<sup>4</sup> Altres Estats, alguns d'ells de la UE com són França, Gran Bretanya, Holanda o Espanya, també disposen d'ESN. Malgrat això, la pròpia UE efectua l'EES (Estratègia Europea de Seguretat), un pla d'acció comú i de caire multilateral en el qual s'hi inclouen tots els Estats membres, independentment de si disposen individualment d'ENS o no.

<sup>5</sup> Les doctrines que s'esmentaran fan referència, a diferència de les ESN, a una ideologia en política exterior aplicada de forma més consistent. Segons el document que s'adjunta a continuació, les doctrines més influents en termes de política exterior dels Estats Units són les de Monroe, Theodore Roosevelt, Truman, Carter, Reagan i George W. Bush.

Disponible: [http://americanhistory.about.com/od/warsanddiplomacy/tp/foreign\\_policy\\_doctrines.htm](http://americanhistory.about.com/od/warsanddiplomacy/tp/foreign_policy_doctrines.htm) [última consulta: 08/03/2014]

<sup>6</sup> Concepte emprat per Calle i Merke en la seva obra *La Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos en la Era Unipolar*, p. 125.

abraçant l'Atlàntic i el Pacífic. Aquestes tres doctrines formen el triumvirat inicial de la política exterior estatunidenca focalitzada a través del colonialisme mitjançant eines com la guerra, la diplomàcia o la compra de territoris pertanyents als indis. A continuació, s'exposaran les ESN modernes, és a dir, aquelles que s'han originat des de 1986 fins els nostres dies i, de les quals, n'esdevindrà el nostre cas pràctic.

Per tal de contextualitzar les doctrines de seguretat que formen el nostre cas d'estudi, ens hem de remuntar a la promulgació de l'anomenada *Goldwater-Nichols Defense Department Reorganization Act* de 1986 aprovada sota l'administració de Ronald Reagan. La materialització d'aquest document va suposar una forta reestructuració del Departament de Defensa dels Estats Units des que aquest fos constituït a partir de la *National Security Act* de 1947. El nom de l'acta procedeix dels dos principals impulsors: el senador Barry Goldwater i el congressista William Flynt Nichols; el primer, republicà, i, el segon, del partit demòcrata.

En referència a les ESN, i d'acord amb la secció 603 de la llei Goldwater-Nichols, la innovació que presenten té a veure amb que el president del govern ha de transmetre al Congrés un informe anual de l'estratègia de seguretat nacional del país. L'objectiu és el de disposar d'un document de planificació politico-estratègica en el qual s'explicitin els interessos globals, les metes i els objectius vitals per a la seguretat nacional nord-americana<sup>7</sup>. D'aquesta manera, des de la promulgació de la llei Goldwater-Nichols s'han publicat un total de quinze informes: Ronald W. Reagan (1987 i 1988), George H. Bush (1990, 1991 i 1993); William J. Clinton (1994-1998 i 2000-2001); George W. Bush (2002 i 2006) i Barack H. Obama (2010).

### **1.3. Estructura i disseny**

L'estructura que presenten, en aquest cas, les ESN a analitzar varien segons les presidències a partir de les quals s'han elaborat. En el primer cas, sota l'administració de Clinton, tant la de 2000 com la de 2001 presenten trets molt similars, pràcticament idèntics. Es divideixen les ESN en cinc punts: prefaci, discurs inicial del president amb la consegüent signatura al final (a l'igual que farien els seus successors en el càrrec); una

---

<sup>7</sup> Griffiths, John, *Teoría de la seguridad y defensa en el continente americano. Análisis de los casos de EE.UU. de América, Perú y Chile*, 2011, pp. 235-279.

introducció on s'identifiquen oportunitats, desafiaments i altres aspectes; els interessos dels Estats Units, punt que representa l'apartat més extens de tota l'ENS; aproximacions en termes de regions, les quals s'agrupen per blocs regionals (Europa-Euràsia, Orient Mitjà...) i, finalment, les conclusions.

Pel que respecta a l'administració de Bush, ambdues ESN (2002 i 2006) canvien substancialment en comparació amb les del seu predecessor. En aquest cas, l'ordenació dels punts no segueix una pauta tan estricte i tot s'agrupa per temàtiques, conferint molta importància a la lluita contra el terrorisme global, la protecció dels aliats i la defensa del territori nacional davant qualsevol amenaça externa.

En darrer lloc, l'única ENS promulgada per l'administració d'Obama fins el moment (2010) torna a diferenciar-se de la del seu antecessor i s'assimila més a les publicades per l'administració de Clinton. Així doncs, l'estructura es divideix novament en cinc punts, dels quals, els dos principals tenen a veure amb aproximacions estratègiques i amb la promoció dels interessos de l'Estat tant a nivell nacional com internacional, fent especial èmfasi en aquest últim.

Finalment, respecte al disseny i la confecció de les ESN als Estats Units, des de l'aparició de la llei Goldwater-Nichols, aquestes són elaborades pel Consell de Seguretat Nacional, qui tradueix la visió presidencial desglossada en objectius concrets per a orientar el plantejament i consegüent execució de la resta d'actors diplomàtics, econòmics o militars del sistema de seguretat<sup>8</sup>.

#### **1.4. Relació amb la política exterior de l'Estat**

Un cop repassat què són les ESN i llur elaboració, la seva evolució històrica i l'estructura principal d'aquelles que formen el nostre cas d'estudi, és important relacionar la incidència que aquestes tenen amb la política exterior que efectua l'Estat nord-americà. Primerament, cal fer-nos ressò de què és la política exterior. Seguint les aproximacions de Brian White<sup>9</sup>, la política exterior fa referència a “[...] *actions (broadly defined) taken*

---

<sup>8</sup> Arteaga, Félix, *La Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos de 2006*, 2006.

<sup>9</sup> Brian White, juntament amb Walter Carlsnaes i Helene Sjursen, és l'autor del llibre *Contemporary European Foreign Policy*, 2004, d'on s'ha extret aquesta definició. En aquest sentit, l'autor titlla la definició de caire “convencional” i esmenta l'acceptació d'aquesta per part dels acadèmics de la disciplina.



*by governments which are directed at the environment external to their state with the objective of sustaining or changing that environment in some way*". Així doncs, cal fer-se la següent qüestió al respecte: són les ESN documents representatius per a fer front als desafiaments nacionals i internacionals en termes de seguretat per part d'un Estat? I, en el cas particular dels Estats Units?

D'entrada, les estratègies abracen àmpliament el concepte "seguretat nacional" distingint-ne formes com la seguretat física, econòmica, ecològica i física. Malgrat això, no totes parlen d'una estabilitat social i política com a objectiu dins les pròpies ESN<sup>10</sup>. En aquests termes, la seguretat internacional ha evolucionat d'ençà de l'era de la bipolaritat, de manera que no es pot concebre la seguretat nacional com aleshores. El sistema originat amb la fi de la Guerra Freda està marcat per un procés d'ampliació i aprofundiment del concepte de seguretat, dins del qual l'Estat no és l'únic actor de referència per tal d'explicar una realitat cada vegada més complexa.

Les ESN coincideixen en la necessitat de protegir el territori, la població i els interessos nacionals. Malgrat això, la concepció no es perfila en termes estatocèntrics únicament, sinó que inclou la protecció d'aliats o socis presents en diferents tipus d'interessos nacionals<sup>11</sup>. Així doncs, no només es contempla la seguretat dels ciutadans autòctons residents a territori nacional, sinó que també s'emfatitza la dels residents foranis dins les fronteres estatals, i la de la població nacional resident a l'estranger.

Alan G. Stolberg, postula el següent sobre les ESN dels Estats Units: "*The NSS is intended to represent the highest level national strategy document in the United States. It establishes the strategic vision or grand strategic direction for the administration in power, provides the "objectives", and includes all the elements of national power*". Les ESN dels Estats Units aporten una visió global d'altres documents publicats per part de l'executiu estatunidenc. Parlem de la NDS, la *National Military Strategy*, i altres estratègies relacionades amb altres agències o departaments del govern dels EUA.

En conclusió, trobem que les ESN recullen un sumari estratègic en matèria de seguretat, afers militars i nous desafiaments en el camp de la política exterior a nivell internacional, a més de fer-ho en la política domèstica del país. En el cas dels Estats Units, els documents publicats des de l'entrada en vigor de la llei Goldwater-Nichols suposen una rendició de

---

<sup>10</sup> *Vid. cit.* 2, p. 3.

<sup>11</sup> *Ibidem.*

comptes de les accions governamentals previstes en el camp de la seguretat internacional al Congrés. D'altra banda, i contextualitzant-ho en l'era de la post Guerra Freda, les ESN serveixen per qüestionar nous desafiaments apareguts a tenor del canvi de sistema internacional, de manera que ja no preval únicament l'objectiu de protegir les fronteres de l'Estat com succeïa durant l'era precedent<sup>12</sup>.

## 2. La seguretat internacional

La seguretat internacional es presenta com el context que s'analitzarà per tal d'emmarcar les ESN consegüentment. El punt d'inici de l'estudi el marca l'entrada a la post Guerra Freda, amb els subsegüents canvis que comporten les noves formes d'entendre la seguretat internacional després de la Guerra de Blocs. L'aparició de nous temes, tals com la seguretat humana, els drets humans o el desenvolupament sostenible, contextualitzaran la nova etapa que està vivint la seguretat internacional, i com els Estats Units n'han pres part.

Com a punt de partida, cal diferenciar el terme “seguretat internacional” entre disciplina (o subdisciplina) i concepte. En primer lloc, en termes de subjecte acadèmic o subdisciplina, com apunta la següent definició, la seguretat internacional “[...] *has moved away from its initial concentration on military issues and national security. It has taken on a much wider range of referent objects for security, still with the state in a strong position, but now with much more space for individual human beings (human security), non-human things and entities (aspects of environmental security), and social structures (the world economy, collective identities of various sorts)*”<sup>13</sup>. En aquest cas, la seguretat internacional s'identifica com una subdisciplina de les Relacions Internacionals. L'inici d'aquesta el trobem com a conseqüència de l'adveniment de successos tan rellevants com són la Primera Guerra Mundial (1914-1918) o l'establiment de la Societat de Nacions (1919).

D'altra banda, la seguretat internacional en termes conceptuals es pot entendre a partir de la següent definició: “[...] *la teoría y praxis de la seguridad se hacen presentes en casi*

---

<sup>12</sup> Els acadèmics realistes, tals com Carr o Morgenthau, postulaven com a objectiu principal la seguretat nacional, entesa com la protecció de les fronteres de l'Estat davant de qualsevol ingerència externa.

<sup>13</sup> Buzan, B; Hansen, L, *The evolution of international security studies*, 2009, p. 258.

*todos los ámbitos de acción del Estado, lo cual contribuye a potenciar y evaluar permanentemente la capacidad y operatividad del poder nacional, ya sea al interior o fuera de los límites territoriales, en un sentido integral y articulador, que mantiene abierta la comunicación hacia las distintas posiciones de los actores que componen una Sociedad*<sup>14</sup>.

Per a seguir caracteritzant l'escenari en el qual ens trobem actualment i des de la fi de la Guerra Freda, s'apuntarà la següent cita: *“El convulsionado escenario después de la Guerra Fría ha alterado drásticamente el contexto de la seguridad global, en la medida en que en la actualidad se habla de un mundo interdependiente en donde tienen cabida una multiplicidad de actores y una diversidad de temas en la agenda de política internacional. Así, el Estado ya no es el único actor del sistema internacional y además aparecen una variedad de asuntos que vienen a complementar el aspecto militar. Bajo estas circunstancias, el concepto tradicional de seguridad se ha visto impactado, invitando no sólo a repensarlo sino a reconceptualizarlo*”<sup>15</sup>.

La nova era en la seguretat internacional, es podria resumir amb el concepte d'“interdependència complexa”<sup>16</sup>. Aquest es troba desglossat a partir de tres característiques com són els *canals múltiples*, nexes que connecten les societats a partir de relacions interestatals, transgovernamentals i transnacionals; l'*agenda de les relacions internacionals*, la qual inclou múltiples temes sense ésser ordenats de forma jeràrquica<sup>17</sup>; i el fet que el *poder militar* decreix en ús i això obre les portes a d'altres tipus d'interdependència, com ara la cooperació.

D'aquesta manera, la seguretat internacional de la post Guerra Freda canvia substancialment la concepció que fins aleshores havia tingut. L'Estat deixa de monopolitzar-la, fet que dona pas a nous actors que tenen la capacitat d'influir-hi notablement. Ens estem referint a organitzacions de caire mundial o regional, institucions, tercer sector, etc. D'altra banda, l'*issue* de la seguretat nacional o territorial dels estats com a base de la seguretat internacional deixa de prevaler com a objectiu central. D'aquesta manera, apareixen en escena altres temes que esdevindran claus fins els nostres

---

<sup>14</sup> Lüttecke Barrientos, J, *La seguridad internacional y su evolución. Los hechos a través de más de medio siglo*, 2004, p. 2.

<sup>15</sup> Croft, S; James, L; Morgan, P, *Security Studies Today*, 1999, p. 115.

<sup>16</sup> Aquest concepte té el seu origen en el llibre *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, 1977, de Robert O. Keohane i Joseph S. Nye.

<sup>17</sup> Els autors emfatitzen una clara pèrdua de protagonisme dels afers militars en l'agenda internacional.

dies: la seguretat humana, els drets humans o el desenvolupament sostenible, entre d'altres.

*“El desarrollo, la seguridad y los derechos humanos no sólo son indispensables sino que también se fortalecen recíprocamente. Esta relación no ha hecho más que reforzarse en nuestra era de rápidos progresos tecnológicos, de aumento de la interdependencia económica, de globalización y de espectaculares transformaciones geopolíticas”*<sup>18</sup>. Així introduïa el Secretari General de l'ONU, Kofi Annan, un dels punts de l'Informe de les Nacions Unides de 2005. Es pot entreveure l'evolució global que s'ha esdevingut des de la post Guerra Freda i com això ha repercutit en àmbits com la seguretat internacional i, al mateix temps, en el desenvolupament i els drets humans.

Així doncs, el canvi en les relacions internacionals en la més immediata post Guerra Freda es deu a la transformació de molts factors: nous reptes i desafiaments en l'arena internacional; com són el canvi climàtic, la pobresa, el terrorisme o diverses pandèmies i malalties; nous conflictes o noves guerres, és a dir, el pas de conflictes de caire interestatal a una conflictivitat intraestatal; o la pròpia globalització, la qual es caracteritza, seguint la definició de David Held<sup>19</sup> com *“[...] a process (or set of processes) which embodies a transformation in the spatial organization of social relations and transactions, generating transcontinental or interregional flows and networks of activity, interaction and power”*.

La materialització definitiva del concepte de seguretat humana a nivell internacional es produeix oficialment quan es formula a l'Informe sobre Desenvolupament Humà de 1994 publicat pel PNUD. Existeixen moltes definicions i conceptualitzacions diverses en relació què és la seguretat humana, però la realitat és que es tracta d'un fenomen multidimensional amb una àmplia varietat de definicions al respecte. *“El concepto de seguridad humana tiene la virtualidad de integrar dimensiones tanto locales como globales, tanto micro como macro [...]”*<sup>20</sup>.

En aquests termes, la seguretat humana, a part d'un concepte novedós de l'època, esdevé pròpiament en síndrome i en programa politico-normatiu. Com a síndrome, trobem que

---

<sup>18</sup> Annan, Kofi, *“In larger freedom: towards development, security and human rights for all”*, 2005, p. 6.

<sup>19</sup> Held, David et al., *Global transformations. What is globalization?*, 1999.

Disponible: <http://www.polity.co.uk/global/whatisglobalization.asp#whatis>

<sup>20</sup> Pérez de Armiño, Karlos, *Seguridad humana: conceptos, experiencias y propuestas. El concepto y el uso de la seguridad humana: análisis crítico de sus potencialidades y riesgos*, 2007.

l'ús de l'expressió revela una convergència d'agendes de caràcter internacional i la relació entre tres conceptes (seguretat, pau i desenvolupament) subjacents en el si de les relacions internacionals contemporànies fins aleshores. Com a programa politico-normatiu, és possible reconstruir la seva gènesi i evolució en el marc de diversos organismes de la ONU (PNUD o CSH) i comprovar com el camí realitzat ha plantejat reptes i temes inclusivament en l'agenda per a la seguretat, pròpiament, i també pel desenvolupament<sup>21</sup>.

En conclusió, mirar enrere i analitzar la seguretat internacional durant el període de Guerra Freda, serveix per discernir els canvis esdevinguts a tenor de la fi de l'era de blocs (1991). En aquest sentit, el repàs realitzat de l'evolució de la seguretat internacional a partir dels inicis dels anys noranta, configura el context on s'ha d'emmarcar el període d'estudi proposat (2000-2010) en relació les ENS que s'han publicat. La noves concepcions de la seguretat internacional creen l'espai adient per tal de caracteritzar i analitzar les ENS, pròpiament, i les polítiques dissenyades per a fer front als nous reptes i desafiaments en l'arena internacional.

## Discussió

---

A continuació, es passaran a examinar les ENS de les tres presidències proposades. Aquest apartat conforma la part central de l'estudi, destinat a entreveure els canvis i les continuïtats existents entre les cinc estratègies presentades pels tres executius dels EUA. La metodologia proposada és la comparativa, a través de l'anàlisi de cadascuna de les ENS. Es parlarà atenció a les amenaces que es contemplen en cadascun d'aquests documents, als instruments per a fer-les front i al fet de si l'evolució de la seguretat internacional té incidència en la visió dels tres presidents, entreveient-ne els nous reptes en seguretat internacional.

---

<sup>21</sup> Grasa Hernández, Rafael, *Seguridad humana: conceptos, experiencias y propuestas. Vínculos entre seguridad, paz y desarrollo: evolución de la seguridad humana*, 2007.

### 3. Les doctrines Clinton, Bush i Obama en perspectiva comparada

William (“Bill”) Jefferson Clinton va ser president dels Estats Units durant el període 1993-2001, al llarg de dues legislatures, guanyador pel partit demòcrata a les eleccions presidencials de 1992 i 1996. La Doctrina Clinton, en termes de política exterior, fa referència a l’ús de dos principis diferenciats al voltant de la intervenció: per una banda, el compromís amb l’actuació en relació al concepte d’acció humanitària i, per una altra, la limitació de l’ús de la força del contingent estatunidenc en consonància amb la Doctrina Powell<sup>22</sup>.

L’origen de la Doctrina Clinton es remunta, segons les aproximacions de Robert Manning i Patrick Clawson<sup>23</sup>, a l’any 1994 en relació a dues emergències concretes: la crisi d’investigadors de les Nacions Unides a l’Iraq i la crisi nuclear a Corea del Nord. En primer lloc, l’administració de Clinton va aprovar una Directiva que impedia l’enviament de forces de l’ONU (coneguts com a “cascs blaus”) a qualsevol escenari en el qual els interessos nacionals estiguessin en perill, fet que va obligar a l’organització supranacional a retirar tots els seus investigadors de l’Estat iraquí. D’altra banda, Washington va intervenir eficaçment en la crisi nuclear a Corea del Nord quan Pyongyang, sota l’administració de Kim Il Sung, va abandonar el TNP. Conseqüentment, els Estats Units van reafirmar el seu suport a Corea del Sud, veí i rival històric de Corea del Nord. Malgrat això, Washington va acabar proveint la nació nordcoreana de recursos i infraestructura energètica a canvi de l’esperada decisió de Pyongyang de sotmetre’s a reconeixement de l’AIEA. L’acord d’entesa entre els dos Estats es va materialitzar amb la signatura del conegut com KEDO a Ginebra el 21 d’octubre de 1994.

D’altra banda, Heiko Meiertöns<sup>24</sup>, a diferència de Manning i Clawson, es fa ressò de l’aparició ad hoc de la Doctrina Clinton a l’ESN de 1994, la primera sota l’administració del president. En aquest cas, l’anomenada “*A National Security Strategy of Engagement and Enlargement*” recull els principis de la doctrina de forma exhaustiva en termes de

---

<sup>22</sup> Meiertöns, Heiko, *The Doctrines of US Security Policy. An Evaluation under International Law*, 2010, pp. 179-224. La Doctrina Powell, en referència al polític i militar Colin L. Powell, es considerada la predecessora de la Doctrina Clinton en termes militars.

<sup>23</sup> Manning, Robert; Clawson, Patrick, *The Clinton Doctrine*, 1997.

Disponible: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-clinton-doctrine> [última consulta: [03/06/2014].

<sup>24</sup> L’autor és investigador principal a l’*Institute for Public International Law and European Law* de la Universitat Humboldt de Berlín.

política exterior, de manera que aquesta ESN és vista com la declaració més representativa de la pròpia Doctrina Clinton.

En definitiva, es pot entendre la doctrina a partir de les accions dutes a terme i el modus operandi de l'administració de Clinton, o bé ad hoc a través de les ESN. Així doncs, es considera l'any 1994 com el que marca l'aparició de la Doctrina Clinton. En paraules de Shah<sup>25</sup>, “*This doctrine basically stated that the United States would forcefully intervene to prevent human rights abuses when it can do so without suffering substantial casualties, without the authority of the UN Security Council*”. En relació l'últim punt d'aquesta aproximació, s'evidencia el distanciament de l'Estat nord-americà de l'autoritat supranacional, com es demostra amb la crisi de l'ONU a l'Iraq. En aquest cas, l'allunyament també es fa efectiu del màxim òrgan decisor de l'organització (Consell de Seguretat), representat pels seus cinc membres permanents amb dret a vet: França, Gran Bretanya, Rússia, Xina i els mateixos Estats Units.

George Walker Bush va ser el successor de Clinton en el càrrec, en aquest cas també durant dues legislatures però per part del partit republicà, i escollit cap d'Estat i de Govern a les eleccions presidencials de 2000 i 2004. El seu període com a màxim mandatari de l'Estat nord-americà s'estén des de 2001 fins a 2009. Per entendre l'anomenada Doctrina Bush cal situar-nos en l'onze de setembre de 2001. Aquell dia es produeix l'atemptat jihadista comandat pel saudita Osama Bin Laden contra les Torres Bessones de Nova York i el Pentàgon de Washington.

En aquest cas, no es pot centrar l'anàlisi en un comportament ad hoc de l'administració de Bush, com bé succeeix en el cas de Clinton. L'atac de l'11-S posa en entredit la seguretat de la nació, i marcarà la posterior aplicació de la política exterior de Bush. Prèviament, i escassament un mes després dels atemptats terroristes, els Estats Units envaeixen Afganistan sota el pretext que Bin Laden es trobava al país i que havia de ser jutjat juntament amb altres dirigents d'Al-Qaida. D'altra banda, existia la pretensió de derrocar l'Emirat Islàmic d'Afganistan comandat per Mohammad (“Mul·là”) Omar. En

---

<sup>25</sup> Shah, Anup, *The Clinton Doctrine of Humanitarian Interventions*, 2000.

Disponible: <http://www.globalissues.org/article/451/the-clinton-doctrine-of-humanitarian-interventions> [última consulta: 25/07/2014].

aquest sentit, una de les característiques de la doctrina és la declaració de l'administració de Bush de no distingir entre organitzacions terroristes i governs que els hi donen refugi.

L'ESN de 2002 es publica el 17 de setembre de 2002 i s'erigeix com un dels documents clau que marquen la Doctrina Bush. “*The NSS 2002 mentions the preventive exercise of the right of self-defence for which the term ‘pre-emptive’ is used (‘to exercise our right of self-defence by acting preemptively...’)*”<sup>26</sup>. En aquest sentit, l'ús del *ius ad bellum*<sup>27</sup> i els atacs preventius com a base de la política exterior dels Estats Units són cabdals. Avaluat aquest terme sota jurisdicció internacional, el *ius ad bellum* fa referència a l'ús del factor militar, sota el dret d'autodefensa, envers Estats que recolzen intencionadament grups terroristes o grups armats que han atemptat contra la seguretat del propi Estat<sup>28</sup>.

El Capítol 51 de la Carta de l'ONU<sup>29</sup> recull el dret consuetudinari d'autodefensa per part d'un estat. En aquest cas, però, les interpretacions que se'n fan són diverses, de manera que no es pot apuntar a un alienament per part de Bush amb el dret internacional en relació l'exercici de legítima defensa. Així doncs, la Doctrina Bush es nodreix del concepte del *ius ad bellum* i dels atacs preventius com a eixos fonamentals de la seva política exterior al llarg dels dos mandats al capdavant dels Estats Units.

Barack Hussein Obama és l'actual president dels Estats Units Amèrica i el seu càrrec s'estén des de 2009. La seva primera victòria electoral es produeix el 2008 al guanyar les eleccions presidencials i el 2012 torna a ser reelegit. Pertany al partit demòcrata, de manera que després de vuit anys de color republicà a la presidència nord-americana, Obama retorna de nou els demòcrates al capdavant del Govern i l'Estat nord-americà. Tot i que porta des del 2009 al poder, encara no es pot parlar d'una “Doctrina Obama” per complet ja que es tracta de l'actual president de l'Estat. Malgrat això, es caracteritzarà el període de govern en relació la política exterior efectuada i entorn les similituds i diferències que guarda amb els seus antecessors en el càrrec.

---

<sup>26</sup> Vid. cit. 22.

<sup>27</sup> Aquest terme fa referència a les raons legítimes que té un Estat per entrar en guerra i dur a terme el que s'anomena “guerra justa”.

<sup>28</sup> Vid. cit. 22.

<sup>29</sup> Carta de les Nacions Unides, Capítol VII. Disponible:

<http://www.un.org/es/documents/charter/chapter7.shtml> [última consulta: 01/08/2014].



L'administració d'Obama prioritza manejar la política exterior de l'Estat a partir d'una "diplomàcia intel·ligent", és a dir, gestionant els desafiaments internacionals i conduint la lluita contra el terrorisme, iniciada pel seu predecessor, cap a bon port<sup>30</sup>. En altres paraules, *"siempre que pudiera, intentaría desactivar los conflictos con otros estados sin recurrir a la coerción o la fuerza, pero las tácticas del hard power seguían siendo una opción y América no vacilaría en aplicarlas cuando lo juzgara oportuno, por supuesto de manera unilateral. La secretaria de Estado popularizó el concepto del smart power, que conjugaba los instrumentos duros y los blandos"*<sup>31</sup>.

Des de 2009, a la mateixa AGNU, Obama pronuncia un discurs on evidencia el que pretén ser el modus operandi de la seva política exterior: desactivar els conflictes internacionals sense recórrer a l'ús de la coerció o la força; el compromís amb el món a partir de la cooperació internacional o la desnuclearització de les relacions internacionals i el consegüent reafirmament de l'entesa amb les potències regionals asiàtiques<sup>32</sup>.

L'ESN de 2010, la qual exemplifica tots aquests punts i d'altres, pretén marcar un punt i apart respecte les publicades per l'administració de Bush el 2002 i 2006. Obama es desmarca dels concepte de seguretat nacional lligada als atacs preventius i desglocalitza el concepte "terrorisme" donant pas a un enfoc de guerres compartimentades, en especial contra Al-Qaida<sup>33</sup>. Malgrat això, els successos que s'esdevindran posteriorment, com el cas de l'assassinat del líder de la pròpia organització terrorista d'Al-Qaida, Bin Laden, degut a la incursió estatunidenca a Pakistan, marcaran la política exterior de l'administració d'Obama.

### 3.1. Les ESN de 2000 i 2001

Bill Clinton, com s'ha esmentat, és el president amb més ENS promulgades des de l'inici de l'era Goldwater-Nichols. En són un total de set: 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 2000 i 2001. Les dues darreres, s'explicitaran a continuació; malgrat això, les precedents i, en

---

<sup>30</sup> CIBOB, Biografia de líders polítics: Barack Obama

Disponible:

[http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias\\_lideres\\_politicos/america\\_del\\_norte/estados\\_unidos/barack\\_obama#5](http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias_lideres_politicos/america_del_norte/estados_unidos/barack_obama#5) [última consulta: 27/07/2014].

<sup>31</sup> *Ibíd.*

<sup>32</sup> *Ibíd.*

<sup>33</sup> *Ibíd.*

particular, la primera, marquen el que és conegut com la Doctrina Clinton. D'aquesta manera, cal fer un breu repàs dels anys precedents al 2000 per analitzar l'aparició de les primeres ENS en termes de política exterior de l'administració de Clinton.

Així doncs, les ESN del període 1994-1998 tenen en comú que s'abstenen d'anomenar els tipus de condicions o situacions sota les quals s'utilitzarà l'ús de la força. La Doctrina Clinton es percep amb una característica principal: la intervenció humanitària. Tot i així, les ESN no descriuen cap tipus d'afirmació entorn l'acció en termes d'intervenció humanitària. Aquesta ambigüitat ocasiona crítiques a l'administració de Clinton, i encara més, quan el 1999 Washington intervé a Kosovo.

La intervenció a Kosovo marca un abans i un després en les posteriors ESN de 2000 i 2001. La pròpia administració del president comença a utilitzar la nomenclatura "Doctrina Clinton" per justificar la tipologia de política exterior que s'elaborava des de la Casa Blanca<sup>34</sup>. *"Tal política [la Doctrina Clinton], apodada como la doctrina de las "Guerras Humanitarias", fue descrita como la facultad, o mejor el derecho, de los Estados Unidos de intervenir militarmente en otros estados con el fin de acabar con la persecución o los asesinatos en masa de poblaciones civiles por razones étnicas, raciales o religiosas. Clinton definió al genocidio y a los delitos de lesa humanidad como intereses nacionales, permitiendo así, una interferencia directa"*<sup>35</sup>.

L'ENS de 2000<sup>36</sup> és la penúltima que publicaria l'administració de Clinton. El govern del país es fa ressò a la pròpia introducció del document, dins d'un apartat titulat *"Opportunities and Challenges"*, d'aspectes com la promoció de la pau, l'exercici dels drets humans, la prosperitat o la cooperació entre nacions. Així mateix, l'ESN de 2001<sup>37</sup> posa de manifest el compromís del país al voltant d'intervenir a l'exterior per promoure la pau, l'estabilitat i la prosperitat. En paraules textuais que apareixen a l'ENS de 2001, la visió d'aquesta fa referència a *"adapting our alliances and encouraging the reorientation of other states, including former adversaries"*<sup>38</sup>.

D'altra banda, pel que respecta a interessos de la nació, l'ESN de 2000 explicita clarament tres categories: els *interessos vitals*, tals com la seguretat física, la protecció del territori

---

<sup>34</sup> Guerisoli, Emmanuel, *La Doctrina Clinton: Las Guerras Humanitarias*, 2006, p. 1.

<sup>35</sup> *Ibíd.*

<sup>36</sup> *A National Security Strategy for a New Century*, data de publicació: 1 de desembre de 1999.

<sup>37</sup> *A National Security Strategy for a Global Age*, data de publicació: 1 de desembre de 2000.

<sup>38</sup> *Ibíd.*

i la ciutadania o la dels propis aliats; els *interessos nacionals importants*, els quals fan referència a la protecció de la regions on existeixen interessos econòmics, la preservació del medi ambient o l'atenció a crisis que provoquen greus fluxos de refugiats; i finalment, els *interessos humanitaris o altres*, com els desastres naturals, la violació dels drets humans o la promoció de la democràcia, entre d'altres.

Un altre punt cabdal per entendre l'ENS de 2000 són les amenaces que es conceben com a perjudicis per a la nació. En aquest cas, se n'especifiquen de diferents tipus: la potencialitat de les armes de destrucció massiva, les amenaces transnacionals (terrorisme i crim internacional, tràfic il·lícit d'armes, tràfic de persones -majoritàriament de dones i nens- o els refugiats) o el control del medi ambient i de la salut dels ciutadans estatunidencs.

En referència l'ESN de 2001, aquesta s'estructura de forma diferent en relació la seva antecessora. Així doncs, està conformada per tres pilars bàsics: la configuració de l'entorn internacional, la resposta a amenaces i crisis i, el que anomenen "*preparing for an uncertain future*", on s'emfatitzen els desafiaments d'un món globalitzat, els quals s'han d'afrontar a partir de diversos àmbits de la política, i no només des de l'àrea de defensa.

En relació als interessos nacionals, aquests es troben novament categoritzats en tres punts bàsics: protegir els interessos nacionals, avançar en els valors nord-americans i, finalment, el que s'anomena "*where interests meet values*", on s'explicita la pretensió de dur a terme una política exterior en consonància amb una sèrie de valors que es pretenen promocionar, de manera que l'acció exterior no sigui únicament dirigida pel contingent militar com històricament s'ha produït. En darrera instància, val a dir que l'"eficàcia del compromís" que s'esmenta en l'ESN de 2001 fa referència a la vocació de la pròpia Doctrina Clinton de promocionar temes com la democràcia i els drets humans.

En conclusió, tant l'ESN de 2000 com la de 2001 tenen unes pretensions inequívokes entorn la seguretat internacional d'un sistema globalitzat i interdependent, i intenten ressaltar la intervenció humanitària com un dels eixos fonamentals de la política exterior a efectuar. Malgrat això, la realitat és que la materialització de l'acció exterior es realitza

a partir de dos instruments: el *soft power*, representat per la política de l'*Enlargement*<sup>39</sup>, i les guerres o intervencions humanitàries.

En definitiva, aquests instruments són els que conformen la “Doctrina Clinton”, influenciada per un liberalisme neo-wilsonianà, per una banda, i amb pretensions d’eleva la política exterior de drets humans de l’expresident Carter, per una altra. Un cop finalitzada la Guerra Freda i amb la Unió Soviètica dissolta, és clar que l’administració de Clinton va apostar, amb els Estats Units com a actor hegemònic, per exportar el sistema de lliure de mercat a les nacions del món on va centrar-hi la seva política exterior<sup>40</sup>.

### 3.2. Les ESN de 2002 i 2006

Escassament un any després dels atemptats de l’11-S, l’administració de Bush promulga l’ESN de 2002. Com a punt de partida, aquesta s’assimila notablement, en certs aspectes, a la primera promulgada per l’administració de Clinton (1994) en relació a l’acció exterior i de seguretat dels Estats Units. Punts com la promoció dels valors democràtics, l’economia mundial o el lliure comerç es mencionen com a eixos fonamentals per tal de garantir la seguretat internacional i, particularment, la de la nació nord-americana<sup>41</sup>.

L’ESN de 2002 posa clarament de manifest l’orientació de la política exterior de la Doctrina Bush, focalitzada en la protecció de la seguretat nacional. Un dels apartats cabdals de la pròpia ESN l’encapçala el punt cinquè: “*Prevent our enemies from threatening us, our allies, and our friends with weapons of mass destruction*”<sup>42</sup>. Per una banda, ja d’entrada, aquest títol deixa entreveure les intencions de l’administració de Bush. Per una altra, s’acabaria materialitzant en la invasió de l’Iraq un any després. A grans trets, aquest punt es fa ressò de l’evolució de la seguretat internacional amb la fi de la Guerra Freda, emfatitzant, bàsicament, l’aparició de nous Estats, els quals titlla de “*rogue states*” (que es podria traduir col·loquialment com a “Estats canalles”). S’afirma, tanmateix, la pretensió d’aquests nous Estats en relació la possessió d’armament de destrucció massiva

---

<sup>39</sup> L’*Enlargement* fa referència a la política dissenyada per l’Assessor de Seguretat Nacional de Clinton, Anthony Lake, basada en una acció exterior enfocada en l’exportació de la democràcia i del sistema de lliure mercat a les nacions més subdesenvolupades.

<sup>40</sup> *Vid. cit.* 34, p. 3.

<sup>41</sup> *Vid. cit.* 22.

<sup>42</sup> *The National Security Strategy of the United States of America*, data de publicació: 17 de setembre de 2002.

i es contemplen com una amenaça directa a la seguretat dels Estats Units. “*We must be prepared to stop rogue states and their terrorist clients before they are able to threaten or use weapons of mass destruction against the United States and our allies and friends*”<sup>43</sup>.

Les accions preventives són un dels aspectes més importants que ens aporta l’ESN de 2002 i que marcaran el període de govern de Bush. Les anomenades “*preemptive actions*” són vistes com instruments per neutralitzar amenaces contra la seguretat nacional del país. Davant del context d’insurgència, de nous Estats potencialment perillosos, de terrorisme i de crim transnacional que ens descriu la pròpia ESN, les “*preemptive actions*” serveixen per prevenir atacs hostils dels adversaris dels Estats Units.

Així mateix, la invasió de l’Iraq de 2003 per part del contingent estatunidenc és pròpiament una manifestació de la política exterior de l’administració de Bush, dedicada a la prevenció de futurs atacs adversaris i encarregada de protegir la seguretat nacional. Malgrat això, l’ocupació de l’Iraq posa en entredit el multilateralisme del sistema internacional, així com l’actuació conjunta relativa a l’ús de la força. La incursió a l’Iraq de Saddam Hussein és clarament una actuació unilateral de Washington i es pot veure com un intent de projectar al món la supremacia imperialista dels Estats Units de George W. Bush.

Finalment, en relació l’ús de la força, l’ENS de 2002 estableix el següent: “*The NSS 2002 itself states what the United States considers as the law in force: according to this definition it shall be a recognised standard that a state is not only entitled to use force in cases where an armed attack has already taken place, but even prior to that. Furthermore, this will depend on the presence of an imminent threat*”<sup>44</sup>. En aquest sentit, s’utilitzarà l’ús de la força no només davant d’un atac armat que s’hagi produït, sinó també si existeix una amenaça imminent que pugui originar-lo. D’aquesta manera, els atacs que s’especifiquen a l’ESN de 2002 són recollits per la legislació del moment, malgrat això, l’ús preventiu de la força requereix una “clara i absoluta necessitat” per a portar-la a terme<sup>45</sup>. Aquesta ambigüitat crea l’espectre d’actuació a partir del qual l’administració de

---

<sup>43</sup> *Ibid.*, p. 13.

<sup>44</sup> *Vid. cit.* 22.

<sup>45</sup> *Ibid.*, p. 185.

Bush ha pogut dur a terme les accions de forma unilateral i que han acabat resultant extremadament polèmiques.

Per la seva banda, l'ESN de 2006 es promulga quatre anys després, durant la segona legislatura de Bush, exactament, el 16 de març de 2006. Aquesta es pot definir com a continuista respecte la seva predecessora, sobretot pel que fa a la lògica d'actuació dels Estats Units a l'exterior mitjançant la doctrina preventiva. Tanmateix, Bush posa el punt de mira als nous desafiaments internacionals conseqüència de la globalització, tals com les epidèmies, els tràfics il·lícits i els desastres naturals. Tot i això, no para atenció a l'escalfament global del planeta<sup>46</sup>.

Un dels aspectes novedosos que presenta l'ESN de 2006 fa referència a l'ús d'una diplomàcia més participativa i en interacció amb altres actors del sistema internacional. La denominada “*transformational diplomacy*” pretén aconseguir aquest objectiu a través de la reestructuració del servei exterior; vinculant-se amb actors internacionals i amb les agències i departaments en matèria de seguretat per tal de defensar la pròpia seguretat nacional<sup>47</sup>.

*“Oblivious to critique by scholars and most notably the ICJ [CIJ], in March 2006 the United States published the NSS 2006. Though less heavy-handed in its rhetoric, it basically restated the concept of pre-emptive self-defence outlined in the NSS 2002”*<sup>48</sup>. Aquesta podria ser una petita síntesi del que va suposar l'aparició de la segona ESN de Bush. Com s'ha esmentat, es podria titllar de continuista, tot i que en termes d'ús de la força no s'apunten tantes indicacions entorn la regulació d'aquesta. L'ús de la força unilateral, sense desaparèixer, obre la porta a actuacions de caire multilateral.

L'apartat cinquè de l'ESN de 2006, novament es titula “*Prevent our enemies from threatening us, our allies, and our friends with weapons of mass destruction*”<sup>49</sup> i s'inicia amb un breu sumari repassant tots aquells punts inclosos a l'ESN de 2002. Així mateix, aquest apartat repassa les iniciatives encapçalades pels Estats Units en pro de la seguretat nacional. D'aquesta manera, s'apunten actuacions com la construcció de defenses contra

---

<sup>46</sup> Vid. cit. 8.

<sup>47</sup> Ibid.

<sup>48</sup> Vid. cit. 22.

<sup>49</sup> *The National Security Strategy of the United States*, data de publicació: 16 de març de 2006.

míssils balístics per contenir els atacs dels “*rogue states*” posseïdors d’armes de destrucció massiva o la posada en escena del PSI, una iniciativa de l’administració de Bush destinada a aturar l’enviament d’ADM.

Així mateix, també ens situa en el context de seguretat internacional sota òrbita estatunidenca i s’especifiquen les amenaces que posen en entredit la seguretat del país. La violació de l’Iran del TNP, la possessió d’ADM per part de faccions d’Al-Qaida o l’imminent risc de desenvolupar equipaments potencialment perillosos degut als avenços de la biotecnologia es distingeixen com alguns dels màxims riscos pels Estats Units.

En conclusió, les dues ESN de l’administració de Bush són idèntiques pel que fa a amenaces i desafiaments que es conceben, així com, generalment, en els instruments i la metodologia per tal de dur a terme l’acció exterior. Val a dir, però, que l’ESN de 2006 identifica noves formes diplomàtiques i d’interactuació amb els diferents actors i organismes de la pròpia burocràcia estatunidenca per actuar conjuntament davant els reptes identificats en la nova era de la globalització. En definitiva, però, és clar que la principal preocupació per a Bush i el seu gabinet ha seguit sent la de protegir la seguretat nacional davant de qualsevol mínima amenaça o sospita, fet que ha aixecat crítiques entorn una política exterior focalitzada en la invasió, el colonialisme i l’ús de la guerra preventiva com a principals instruments d’acció a l’exterior.

### **3.3. L’ESN de 2010**

El 27 de maig de 2010 es publica l’última edició de la *National Security Strategy (NSS)* dels Estats Units, en aquest cas, sota l’administració de l’actual president Barack Obama. D’aquesta manera, després de dues legislatures enfocades en la lluita contra el terrorisme global i en les accions preventives com a mètode per a contenir-lo, apareix en escena una ESN que deixa enrere les del seu antecessor Bush. L’ESN de 2010 és vista com una declaració política d’objectius més que no pas una guia d’acció<sup>50</sup>.

Així doncs, l’ENS d’Obama presenta molts objectius a aconseguir però no especifica actuacions per a materialitzar-los, de manera que l’ENS de 2010 es podria definir com un

---

<sup>50</sup> *Vid. cit.* 3, p. 1.

document amb els principis enumerats que conformen la política exterior de l'administració. D'altra banda, aquesta sèrie de principis es distingeixen per ser més diversificats i menys focalitzats en un àmbit prioritari d'actuació, com en l'era Bush va ser centralitzada la lluita contra el terrorisme global. En aquest sentit, la desnuclearització, la lluita contra Al-Qaida, principalment, la seguretat de l'espai cibernètic o el reforçament de l'educació i el capital humà s'erigeixen com a aspectes cabdals per a la nova administració del president Obama.

Els desafiaments que es contemplen es pretenen afrontar a partir d'una lògica multilateral, afirmant que cap nació del món pot resoldre els reptes de forma individualitzada. Els Estats Units d'Obama cerquen la col·laboració d'actors tan rellevants en termes de seguretat internacional com l'OTAN i el CSNU, per així reforçar la legitimitat de les decisions que s'adopten en el si del sistema internacional. L'ús de la força, però, segueix sent indiscutible per una nació habituada a dominar l'acció exterior a partir de les seves tropes. En aquest sentit, s'apunta la rellevància dels militars estatunidencs i el control de terra, mar, aire, espai i espai cibernètic per tal d'assegurar la protecció dels aliats i contribuir a la seguretat regional i global<sup>51</sup>.

Tot i la visió integradora i multilateral que es desprèn d'aquesta ESN, no s'ha d'obviar el rol que pretenen seguir jugant els Estats Units en l'arena internacional. Així doncs, l'unilateralisme queda palès a partir de la següent proposició que es recull a l'ESN de 2010: *"The United States must reserve the right to act unilaterally if necessary to defend our nation and our interests, yet we will also seek to adhere to standards that govern the use of force"*<sup>52</sup>. En resum, l'administració d'Obama no pretén abandonar el paper d'hegemon que ha ostentat els Estats Units des de la fi de la Guerra Freda, tot i mostrar-se procliu a actuar conjuntament amb forces supranacionals del sistema internacional.

No s'ha d'oblidar que aquesta posició de força que mantenen els Estats Units té a veure, en bona mesura, amb el conflicte obert contra el terrorisme d'Al-Qaida en context de 2010. Aquest és un punt que serveix per a distingir la visió amenaçadora que han continuat percebent els polítics i diplomàtics estatunidencs en relació la seguretat nacional davant de l'organització terrorista islàmica. El 2 de maig de 2011, la incursió dels *Navy Seals* a Abbottabad (Pakistan) comandada pel gabinet d'Obama, acaba amb el

---

<sup>51</sup> *National Security Strategy*, data de publicació: 27 de maig de 2010.

<sup>52</sup> *Ibíd.*, p. 22.



líder de l'organització, Bin Laden, en un intent de derrocar el terrorisme d'Al-Qaida després de gairebé una dècada de l'11-S. D'aquesta manera, la invasió de Pakistan i el consegüent assassinat de Bin Laden exemplifiquen la tendència unilateral mitjançant l'ús de la força que descriu l'ENS de 2010.

Així mateix, l'ESN especifica la importància de teixir aliances enfront qualsevol tipus d'escenari internacional. La UE, països afins d'Àsia i Orient Mitjà, i els veïns d'Amèrica del Nord (Canadà i Mèxic) són els escollits per forjar tals aliances. Tot i així, es planteja la necessitat de generar més espais de diàleg i cooperació amb noves potències com Rússia, Xina o la Índia<sup>53</sup>, fent especial èmfasi en la primera. Respecte Xina, hi ha un explícit reconeixement de la creixent importància que està adquirint el país com a nova potència mundial, però, malgrat això, s'apunta a la pròpia ESN que els Estats Units seguiran monitoritzant el desenvolupament del país per tal que exerceixi un paper responsable en el si del sistema internacional<sup>54</sup>.

Finalment, l'aspecte que es considera més rellevant i que s'ha apuntat breument a l'inici d'aquest apartat és la desnuclearització o la despossessió d'armes nuclears i de destrucció massiva de faccions com Al-Qaida o països com Afganistan i Pakistan. *"This Administration has no greater responsibility than the safety and security of the American people. And there is no greater to the American people than weapons of mass destruction, particularly the danger posed by the pursuit of nuclear weapons by violent extremists and their proliferation to additional states"*<sup>55</sup>. Les pretensions de l'administració d'Obama són, principalment, les de reforçar el TNP, centrar-se en casos com els d'Iran i Corea del Nord i, particularment, reduir l'arsenal nuclear per tal de disminuir la dependència de les armes nuclears dels Estats Units d'Amèrica.

### 3.4. Conclusions

El contingut i l'estructura de cada ESN examinada denota un canvi de color implícit en l'executiu que la publica i un seguit de preferències entorn l'àmbit de la seguretat internacional per part de cadascun d'aquests. Malgrat això, el mode d'actuació i la

---

<sup>53</sup> Yopo, Boris, *La Nueva Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos*, 2010, p. 3.

<sup>54</sup> *Ibíd.*

<sup>55</sup> *Ibíd.*

conservació de l'estatus dels Estats Units com a hegemon del sistema internacional continuen sent un continuïum després d'haver examinat tots els documents.

Clinton es caracteritza per conferir a la seva política exterior una vessant humanitària en les intervencions que es pretenen realitzar. Aquells problemes que afecten el desenvolupament d'algunes nacions són concebuts pel gabinet de Clinton com a interessos nacionals de forma explícita. Malgrat aquest fet, l'acció exterior de la seva administració s'ha caracteritzat per intervenir quan resta quelcom en joc, o bé, quan existeixen una sèrie d'interessos per la nació nord-americana als territoris on s'efectua la pròpia acció. Tot i que les ESN de Clinton paren atenció als nous reptes en seguretat internacional, tanmateix, l'anomenat *soft power* és el que guia les incursions exteriors amb una clara pretensió de promocionar els valors del país.

Bush, per la seva banda, demostra una fèrria i acurada acció exterior en relació les intervencions a l'exterior a través de les ESN. Tant és així, que focalitza les incursions a partir d'accions preventives per tal de protegir la seguretat nacional, base de la seva política exterior. Tot i accentuar més col·laboracionisme amb actors de la pròpia burocràcia estatunidenca o, pròpiament, de l'àmbit internacional amb l'aparició de l'ESN de 2006, és clar que la concepció de les amenaces entorn el terrorisme, principalment, islàmic i l'activitat unilateral del país a l'exterior, marquen plenament l'actuació a mode d'invasions a territoris aliens.

Obama, finalment, demostra atendre's a una varietat més àmplia d'objectius en la seva ESN de 2010. L'actual president dels Estats Units confereix importància a la globalització, per una banda, i al fet d'actuar de forma multilateral (sobretot en consonància amb el CSNU i l'OTAN), per una altra. Malgrat això, no discrepa de la importància que havia conferit el seu antecessor en el càrrec alhora d'esmentar explícitament la rellevància que ostenta l'exèrcit estatunidenc a l'exterior. Així mateix, i com pròpiament van fer Clinton i Bush prèviament amb llurs ocupacions a Kosovo i l'Iraq, Obama declara la reserva del dret d'actuar unilateralment a la mateixa ESN de 2010, i ho fa efectiu quan realitza la incursió dels *Navy Seals* a Pakistan per capturar i acabar assassinant Osama Bin Laden.

Les tres presidències analitzades, juntament amb les respectives ESN emeses per llurs mandataris, ofereixen diverses conclusions al respecte i deixen entreveure moltes continuïtats entre les cinc ESN examinades. El factor contextual de globalització i de creixent interdependència entre els actors que formen el sistema internacional obliga a teixir aliances i a fer front comú als reptes i desafiaments esdevinguts. Exceptuant l'ENS de 2002, focalitzada bàsicament en la lluita contra el terrorisme global, la resta de documents emfatitzen els problemes endèmics que cal eradicar conjuntament amb altres actors.

D'altra banda, la postura hegemònica dels Estats Units en el sistema internacional continua present, explícita i implícitament, a les ESN. Tot i adquirir aquest estatus amb la dissolució de la Unió Soviètica l'any 1991, durant els compassos inicials de la post Guerra Freda, s'evidencia un rol protagonista dels Estats Units en un sistema internacional cada vegada més polaritzat pel que fa a actors. Aquest aspecte es manifesta a través dels valors que l'Estat nord-americà pretén exportar al món i, particularment, a les nacions on es produeixen les intervencions. Fenòmens com el lliure comerç, la democràcia liberal-representativa o el propi capitalisme són models inherents del país anglo-saxó, els quals deixen entreveure el valor afegit que les diferents presidències pretenen accentuar amb les respectives ocupacions a l'exterior.

Finalment, el darrer punt i el més significatiu, el qual manifesta un continuisme clar en les polítiques exteriors presentades a les diferents ESN, l'exemplifiquen les intervencions unilaterals i l'ús de la força. Com s'ha pogut comprovar, des de la primera ESN examinada (2000), la tendència dels Estats Units ha estat la d'erigir-se com l'únic actor capaç de fer front a certs desafiaments que posen en entredit la seguretat internacional. Si durant els mandats de Bush, l'ús de la força s'utilitza en forma de *ius ad bellum* a partir de les raons legítimes que té l'Estat per entrar en guerra, Clinton i Obama confereixen, cadascun, altres raons per a fer-ho, ja sigui a través d'una doctrina humanitària o com a deure moral que té l'Estat en relació la intervenció en un país concret. Sigui com sigui, l'eufemística i la retòrica utilitzada per cadascun dels mandataris no pot amagar la realitat esdevinguda a partir d'accions i guerres com les de Somàlia, Kosovo, l'Afganistan i les dues intervencions a l'Iraq (1994 i 2003).

En definitiva, la successió d'ENS no fa més que accentuar el continuisme en la política exterior dels Estats Units. És cert que cada presidència introdueix elements distintius en les seves polítiques exteriors (la intervenció humanitària de Clinton, la doctrina preventiva de Bush i l'*smart power* d'Obama), però, malgrat això, al final sempre s'ha acabat fent ús del *hard power*, del qual ha disposat històricament els Estats Units i que, amb l'acabament de la Guerra de Blocs, l'ha situat com a primera potència militar i econòmica del planeta.

A continuació, s'apuntaran un seguit de recomanacions que versaran entorn la totalitat del treball realitzat. Aquestes proposaran noves tipologies d'acció exterior atenent-se als canvis en la seguretat internacional, a noves de formular les ENS dels Estats Units i al fet de forjar noves aliances per tal d'actuar conjuntament envers els nous reptes i desafiaments d'un món globalitzat, entre d'altres. Aquest punt pretén ser útil, únicament, com a guia de consulta.

1. Els nous reptes i desafiaments en termes de seguretat internacional han ser de vistos com a temes prioritaris per part dels actors. En el cas dels Estats Units, a partir de les ENS examinades, se'n pot extreure que en la majoria de casos no es focalitza una atenció prioritària en aquest àmbit. Degut al creixement exponencial d'amenaques com el canvi climàtic, l'epidèmia de malalties infeccioses, el crim transnacional o el tràfic il·lícit d'armes i drogues, aquests haurien de ser temes prioritaris en l'agenda dels Estats Units i, evidentment, de tots els actors que integren el sistema. Així doncs, es necessari focalitzar l'acció exterior en aquest àmbit d'actuació, tenint en compte que la supervivència del planeta està en joc.
2. La creixent interdependència dels actors que formen el sistema internacional ha de servir per actuar conjuntament i de forma premeditada cap a la consecució d'una sèrie d'objectius comuns. La transformació de la seguretat internacional, donant pas a una constatació de la seguretat humana, ha de servir als actors, en especial als Estats Units, per focalitzar la seva acció exterior entorn la protecció de les persones i no pas per servir els propis interessos nacionals. En aquest cas, la seguretat de les poblacions civils contribueix a preservar i enfortir el desenvolupament sostenible d'aquestes.

3. L'elaboració i el disseny de les Estratègies de Seguretat Nacional són dutes a terme pel CDS i tradueixen la visió presidencial per tal d'executar una sèrie d'*issues* en termes de seguretat, principalment, i de caire diplomàtic i econòmic, en segona instància. La materialització definitiva, d'aquesta manera, té a veure amb la visió del poder executiu de l'Estat. És evident que la lògica és homogènia i es caracteritza per una clara manca de pluralisme. Així doncs, es proposa que les ESN haurien d'estar conformades per la visió de diferents actors presents en l'àmbit nord-americà, no només de la pròpia diplomàcia estatunidenca (la qual va incloure Bush a l'ESN de 2006), sinó de *think tanks*, organitzacions del tercer sector, institucions que formin part de l'entramat organitzatiu del país o la pròpia societat civil.
4. Després d'haver analitzat les cinc ESN, val a dir que una bona part de la política exterior dels Estats Units ha estat efectuada a partir d'una visió unilateral envers faccions o Estats considerats enemics de la nació. Com a conseqüència d'això, el resultat ha estat, en diversos casos, el d'una colonització amb greus perjudicis per la població civil. Aquesta metodologia en l'actuació ha comportat la secessió d'Estats, ocasionant un èxode de desplaçats i refugiats a gran escala. Tenint en compte aquestes premisses, el mode d'actuació dels Estats Units ha de desvincular-se de les intervencions focalitzades en assolir únicament objectius nacionals i centrar-se en aconseguir fites com la pau, la promoció dels drets humans o un desenvolupament sostenible en els territoris on s'efectuen tals intervencions.
5. La darrera ESN de 2010 explicita la pretensió de forjar aliances amb països com Rússia, Xina o la Índia, al seu torn, de caire emergent (*vid.* BRICS). D'alguna manera, aquest punt demostra una visió globalitzadora per part de l'executiu d'Obama, tot i actuar amb un hàndicap de superpotència envers Xina (*vid.* apartat 3.3). Així doncs, la lògica multilateral es fa efectiva a tenor de la pretesa col·laboració amb aquesta sèrie de països. Malgrat això, queden desplaçats els

països corresponents a la regió de Sud-Amèrica, amb excepció de Brasil. En aquest sentit, resulta important teixir aliances per tal de fer front als reptes i desafiaments internacionals partint d'una lògica multilateral, de manera que no s'han d'oblidar països ni altres d'actors que, com els citats anteriorment, poden ajudar substancialment a combatre les amenaces en el si sistema internacional.

<b>ADM</b>	Armes de Destrucció Massiva
<b>AGNU</b>	Assemblea General de les Nacions Unides
<b>AIEA</b>	Agència Internacional de l'Energia Atòmica
<b>BRICS</b>	Brasil, Rússia, Índia, Xina i Sud-àfrica
<b>CSH</b>	Comissió sobre Seguretat Humana
<b>CSN</b>	Consell de Seguretat Nacional
<b>CSNU</b>	Consell de Seguretat de les Nacions Unides
<b>ESN</b>	Estratègia de Seguretat Nacional
<b>CIJ</b>	Cort Internacional de Justícia
<b>KEDO</b>	Organització pel Desenvolupament Energètic de la Península de Corea
<b>NDS</b>	Estratègia Nacional de Defensa
<b>ONU</b>	Organització de les Nacions Unides
<b>OTAN</b>	Organització del Tractat Atlàntic Nord
<b>PNUD</b>	Programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament
<b>PSI</b>	Iniciativa de Seguretat contra la Proliferació
<b>TNP</b>	Tractat de No Proliferació
<b>UE</b>	Unió Europea

Arteaga, Félix, *La Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos de 2006*, Real Instituto Elcano, Àrea de Seguretat i Defensa, 22 de juny de 2006.

Arteaga, Félix, *La Estrategia de Seguridad Nacional del presidente Obama*, Real Instituto Elcano, Àrea de Seguretat i Defensa, 18 de juny de 2010.

Benito Lázaro, Miguel M., *La Estrategia de Seguridad y Defensa de Estados Unidos antes y después del 11-S: una perspectiva a través del neoconservadurismo*, IUGM, 2007.

Blumenthal, Sidney, *Clinton's War. What Kosovo can teach us now*, Washington Monthly, Maig de 2003.

Disponible: <http://www.washingtonmonthly.com/features/2003/0305.blumenthal.html> [última consulta: 31/07/2014].

Buzan, B; Hansen, L, *The evolution of international security studies*, Cambridge University Press, 2009.

Buzan, B; Waeber, O; De Wilde, J, *Security. A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, 1998.

Calle, Fabián; Merke, Federico, *La Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos en la Era Unipolar*, Revista Agenda Internacional, N° 3, 2005.

Carta de les Nacions Unides, *Capítol VII: Acció en Cas d'Amenaces a la Pau, Trencaments de la Pau o Actes d'Agressió*, entrada en vigor: 24 d'octubre de 1945. Disponible: <http://www.un.org/es/documents/charter/chapter7.shtml> [última consulta: 01/08/2014].

Carlsnaes, Walter; Sjursen, Helene; White, Brian, *Contemporary European Foreign Policy*, SAGE Publishers, London, Thousand Oaks, Nova Delhi, 2004.



CIDOB, Biografies de Líders Polítics, Bill Clinton, última actualització: 3 d'octubre de 2013.

Disponible:

[http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias\\_lideres\\_politicos/america\\_del\\_norte/estados\\_unidos/bill\\_clinton](http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias_lideres_politicos/america_del_norte/estados_unidos/bill_clinton) [última consulta: 25/07/2014].

CIDOB, Biografies de Líders Polítics, George Bush, última actualització: 6 de juny de 2011.

Disponible:

[http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias\\_lideres\\_politicos/america\\_del\\_norte/estados\\_unidos/george\\_bush](http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias_lideres_politicos/america_del_norte/estados_unidos/george_bush) [última consulta: 26/07/2014].

CIDOB, Biografies de Líders Polítics, Barack Obama, última actualització: 27 de maig de 2013.

Disponible:

[http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias\\_lideres\\_politicos/america\\_del\\_norte/estados\\_unidos/barack\\_obama](http://www.cidob.org/ca/documentacio/biografias_lideres_politicos/america_del_norte/estados_unidos/barack_obama) [última consulta: 27/07/2014].

Croft, S; James, L; Morgan, P, *Security Studies Today*, Great Britain: Polity Press, 1999.

Daalder, Ivo H. et al., *The Bush National Security Strategy: An Evaluation*, Octubre de 2002.

Disponible: <http://www.brookings.edu/research/papers/2002/10/defense-daalder> [última consulta: 26/07/2014].

Enseñat y Berea, Amador F., *A qué responden las estrategias de seguridad nacional*, IEEE (Instituto Español de Estudios Estratégicos), 17 d'abril de 2012.

Grasa Hernández, Rafael, *Seguridad humana: conceptos, experiencias y propuestas. Vínculos entre seguridad, paz y desarrollo: evolución de la seguridad humana*, Revista CIDOB d'Afers Internacionals, Nº 76, 2007.

Griffiths Spielman, John, *Teoría de la seguridad y defensa en el continente americano. Análisis de los casos de EE.UU. de América, Perú y Chile*, RIL Editores, 2011, pp. 235-279.

Guerisoli, Emmanuel, *La Doctrina Clinton: Las Guerras Humanitarias*, Centro Argentino de Estudios Internacionales (CAEI), Programa Teoría de las Relaciones Internacionales, 2006.

Held, David et al., *Global Transformations. What is Globalization?*, Març de 2009.  
Disponible: <http://www.polity.co.uk/global/whatisglobalization.asp#whatis>  
[última consulta: 25/07/2014].

Kelly, Martin, *Top Six Foreign Policy Doctrines*, About.com, Wars and Diplomacy.  
Disponible:  
[http://americanhistory.about.com/od/warsanddiplomacy/tp/foreign\\_policy\\_doctrines.htm](http://americanhistory.about.com/od/warsanddiplomacy/tp/foreign_policy_doctrines.htm)  
[última consulta: 05/09/2014].

Keohane, Robert O.; Nye, Joseph S., *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Little, Brown and Company, Boston, 1977.

Kofi, Annan, *In larger freedom: towards development, security and human rights for all*, Informe del Secretari General de les Nacions Unides, 21 de març de 2005.

Locher III, James R., *Has It Worked? The Goldwater-Nichols Reorganization Act*, Naval War College Review, Autumn 2001, Vol. LIV, N° 4.

Lüttecke Barrientos, Javier, *La seguridad internacional y su evolución. Los hechos a través de más de medio siglo*, Revista de Marina, Santiago de Chile, 2004.

Manning, Robert; Clawson, Patrick, *The Clinton Doctrine*, The Washington Institute, 29 de desembre de 1997.  
Disponible: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-clinton-doctrine> [última consulta: 03/06/2014].

McManus, Doyle, *Obama's National Security Strategy*, 6 de juny de 2010.

Disponible: <http://articles.latimes.com/2010/jun/06/opinion/la-oe-mcmanus-20100606>

[última consulta: 03/04/2014].

Meiertöns, Heiko, *The Doctrines of US Security Policy. An Evaluation under International Law*, Cambridge University Press, 2010, pp. 179-224.

Morillas, Pol, *La seguridad internacional después de la guerra fría ¿Avanzando hacia una doctrina de seguridad humana?*, dCIDOB 100. 1983-2006: nuevos tiempos, nuevas miradas, 2007.

Pérez de Armiño, Karlos, *Seguridad humana: conceptos, experiencias y propuestas. El concepto y el uso de la seguridad humana: análisis crítico de sus potencialidades y riesgos*, Revista CIDOB d'Afers Internacionals, N° 76, 2007.

Shah, Anup, *The Clinton Doctrine of Humanitarian Interventions*, Global Issues, 2 de desembre de 2000.

Disponible: <http://www.globalissues.org/article/451/the-clinton-doctrine-of-humanitarian-interventions> [última consulta: 25/07/2014].

Smith, Michael E., *International security: politics, policy, prospects*, Palgrave Macmillan, Abril de 2010.

Stolberg, Alan G., *How Nation-States Craft National Security Strategy Documents*, U.S. Army War College, Strategic Studies Institute, Carlisle Barracks, PA, October 2012.

Yopo, Boris, *La Nueva Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos*, Programa de Cooperación en Seguridad Regional, Friedrich Ebert Stiftung, Juliol de 2010.

## **Documents oficials i web de consulta del govern dels Estats Units**

National Security Strategy Archive Disponible: <http://nssarchive.us/> [última consulta: 05/09/2014].

National Security Strategy 2000, *A National Security Strategy for a New Century*, data de publicació: 1 de desembre de 1999.

National Security Strategy 2001, *A National Security Strategy for a Global Age*, data de publicació: 1 de desembre de 2000.

National Security Strategy 2002, *The National Security Strategy of the United States*, data de publicació: 17 de setembre de 2002.

National Security Strategy 2006, *The National Security Strategy of the United States*, data de publicació: 16 de març de 2006.

National Security Strategy 2010, *National Security Strategy*, data de publicació: 27 de maig de 2010.

